

БЪЛГАРСКАТА

ИКОНОМИКА

МЕСЕЧЕН ОБЗОР

Използвани са данни до 18 ноември 2019 г.

Брутен вътрешен продукт – експресни оценки

През трето тримесечие БВП нарасна с 3.7% на годишна база (сезонно изгладени данни). Растежът на инвестициите в основен капитал се ускори до 2.2%, докато темпът на нарастване на крайното потребление от 4.9% беше по-слаб от предходното тримесечие. След спад през второ тримесечие, износьт нарасна с 0.4% през трето. Вносьт се понижи за второ поредно тримесечие, но с по-бавен темп от 1.7%.

Краткосрочна бизнес статистика

През септември при краткосрочните показатели бе отчетено подобрене. Промисленото производство и оборотът в промишлеността се повишиха, подкрепени от по-висок растеж на продажбите за вътрешния пазар. Производството на химически продукти и на хранителни стоки имаха основен принос за растежа на оборота за вътрешния пазар, докато слабото представяне на производството на основни метали допринесе в най-голяма степен

за понижението при оборота за износ. Строителната продукция се ускори в резултат на по-висока активност при сградното строителство. Растежът в търговията на дребно също бе по-висок в сравнение с предходния месец и бе движан от по-доброто представяне във всички сектори, с изключение на продажбите на лекарства и медицински стоки и търговията с текстил, облекло, обувки и кожени изделия.

През октомври общият показател за бизнес климата намаля, докато доверието на потребителите продължи да се увеличава. Влошаването на бизнес климата се дължеше на по-песимистичните очаквания на мениджърите за бъдещото бизнес състояние на предприятията. По-високото доверие на потребителите беше породено от по-добрите очаквания на домакинствата за икономическата ситуация.

Пазар на труда

Силното търсене на труд през трето тримесечие се отрази в намаление на безработицата и насърчи преходите от неактивност към работната сила. Коефициентът на заетост на трудоспособното население се повиши до 71.4%,

подкрепен за второ поредно тримесечие от всички 10-годишни възрастови групи между 15 и 64 г. Това бе показателно за продължаващото положително развитие, въпреки ограниченията върху предлагането на труд, идващи от демографията. В резултат на създаването на заетост, коефициентът на безработица достигна исторически минимум от 3.7%. Въпреки че младежката, дългосрочната и ниско-квалифицираната (най-слабо образованите) безработица продължи да се понижават, делът на дълготрайно безработните от 62.4% остана близък до стойността си година по-рано, отразявайки структурни предизвикателства. Преходите от неактивност към активно участие на пазара на труда подкрепиха увеличението на работната сила. Броят на обезкуражените, които формират основния потенциал за входящ поток, обаче достигна критично ниска стойност от около 61 хил. души.

Заплати

През трето тримесечие реалната покупателна способност на доходите от труд продължи да нараства, в съчетание с високо търсене на труд в част от икономическите дейности.

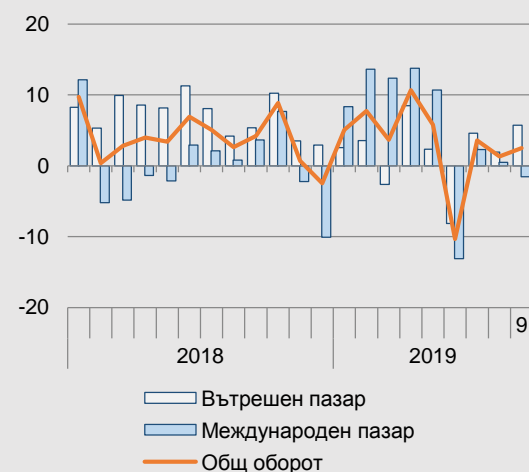
Номиналният растеж на средната работна заплата възлезе на 11.8% на годишна база и остана близък до отчетения през предходното тримесечие. Доходите в частния сектор се повишиха с 12.6%, като имаха водещ принос към общото развитие, изпреварвайки растежа в публичния сектор (10.5%). По-качването на заплатите бе съчетано със съществено нарастване на наетите в създаване и разпространение на информация, строителство и операции с недвижими имоти. Най-нисък растеж на заплатите се наблюдаваше в секторите добивна промишленост и професионални дейности. Реалният растеж на доходите от труд (дефлирани с Хармонизиран индекс на потребителските цени) достигна 9.4%, с което покупателната способност значително се ускори спрямо година назад. Това беше в съответствие с по-благоприятните оценки на потребителите по отношение на очакванията им за безработица.

Инфлация

През октомври годишната инфлацията бе 1.6% и остана непроменена в сравнение със септември. По-силният спадът в цените на енергийните

Граф. 1 Оборот в промишлеността

(изменение на год. база, %)

Източник: НСИ

Граф. 2 Бизнес климат и доверие на потребителите

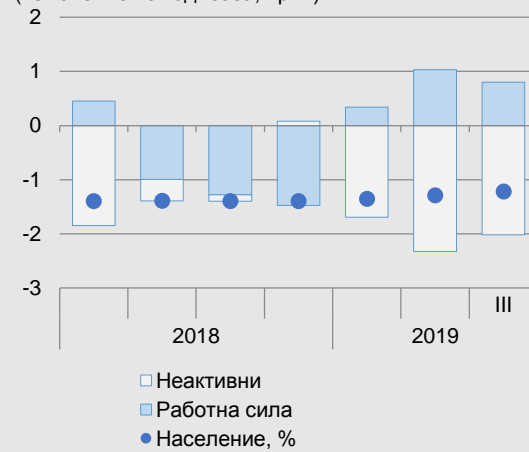
(баланс)

Източник: НСИ

Граф. 3 Население, работна сила и неактивни (15-64 г.)

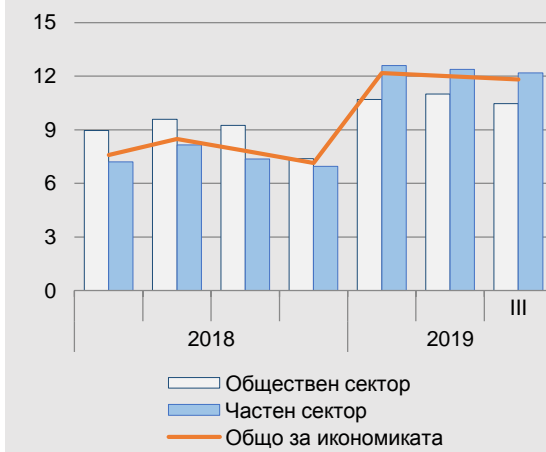
(изменение на год. база, пр.п.)

Източник: НСИ, МФ

Граф. 4 Номинален растеж на работната заплата по икономически сектори

(изменение на год. база, %)

Източник: НСИ, МФ

стоки компенсират ускорението при услугите и неенергийните промишлени стоки. Нарастването на цените на *услугите*, 2.4%, и *неенергийните промишлени стоки*, 0.3%, бе по-високо съответно с 0.4 и 0.1 пр.п. спрямо септември. Това доведе до ускорение на базисната инфлация до 2.2% на годишна база през октомври, спрямо 2% месец по-рано. Същевременно темпът на *преработените храни* се забави с 0.1 пр.п. до 4.1%. Енергийните стоки повечиняха с 2.6%, след като понижението на цените на течните горива, започнало през юни, достигна 7.9% на годишна база през октомври.

Инфлацията спрямо предходния месец бе 0.2%. Лекото нарастване на потребителските цени спрямо септември бе движено от цените на *храните* и на *енергийните стоки*, които се увеличиха с по 0.4%, и на *неенергийните промишлени стоки* – с 1.1%. При последната група повишението имаше ясно изразен сезонен характер, тъй като през октомври се увеличават цените на *облекло* и *обувки*. Общата динамика на *услугите* също бе повлияна от сезонни фактори, но с противоположен знак. През месеца продължи започналият през септември спад в цените на международните полети.

Външен сектор

През август излишъкът по текущата сметка достигна най-високата си месечна стойност, подкрепен от всички подстатии и най-вече от търговията със стоки и услуги. Износът на стоки

нарасна с 4.6%, докато вносът намалю с 3%. Динамиката и на износа, и вноса бе предопределена от търговията с трети страни. Балансът на услугите също се подобри спрямо година по-рано, с основен принос от транспорт и пътувания. След спад на годишна база през юни и юли, приходите от пътувания на чужденци нараснаха през август, но общата сума от летния сезон остана 1.7% по-ниска спрямо трите месеца на 2018 г. По данни на НСИ броят на туристите, посетили България, е намалял минимално с 0.1%. Значително са се увеличили туристическите посещения от Украйна (с 26%), Гърция (42.9%), Обединено кралство (21.9%) и Нидерландия (47.8%). В същото време броят на туристите от Румъния, Руската федерация, Германия и Полша са намалели съответно с 21.1%, 17%, 9.3% и 9.1%. Общите посещения на туристи от ЕС са се увеличили с 0.6%, докато тези от държави извън ЕС са намалели с 0.9%. През януари-август излишъкът по текущата сметка се подобри с 1.5 пр.п. до 6.8% от прогнозния БВП.

В края на август Брутният външен дълг възлезе на 34 млрд. евро, което е 56.1% от прогнозния БВП.

Финансов сектор

През септември растежът на кредита за частния сектор се ускори до 7.1% на годишна база, при 6% в края на август. Това се дължеше на по-високия растеж на кредита както за фирми, така и за домакинства, докато лошите и пререструктурирани кредити

продължиха да намаляват. Кредитите за нефинансови предприятия се ускори от 3.3% до 4.8% на годишна база, в синхрон с позитивните сигнали от краткосрочните индикатори в промишлеността през септември. По-високият растеж на потребителските и жилищните кредити бе подкрепен от положителните развития при доходите и безработицата, повишеното потребителско доверие и ниските лихвени проценти.

Претеглената цена по новите кредити на нефинансовите предприятия достигна нов исторически минимум. Понижение бе отчетено и при лихвените проценти по потребителските и жилищните кредити.

Към края на септември, най-голямо нарастване на кредита на нефинансовите предприятия имаше при *операции с недвижими имоти* (с 23% на годишна база), *създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения* (48.1%), *добивна промишленост* (с 15.5%) и *хотелиерство и ресторантьорство* (с 12.8%). В същото време депозитите на частните нефинансови компании нараснаха най-много в *строителството* (с 24.4%), *операции с недвижими имоти* (21.6%), *създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения* (37%), *хотелиерство и ресторантьорство* (8%) и *производство и разпределение на електрическа*

и топлинна енергия и газообразни горива (7.5%).

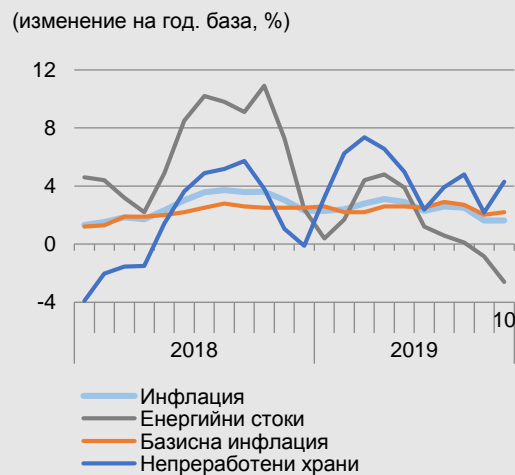
Бюджетен сектор

Положителното бюджетно салдо на касова основа възлезе на 1.1% от прогнозния БВП към края на септември. Растежът на приходите, 12.5% на годишна база, се запази почти непроменен спрямо август. Повишението бе подкрепено в най-голяма степен от постъпления от непреки данъци и социално-осигурителни вноски (които представляват съответно 48.9 и 29.7% от данъчните приходи), както и от неданъчните приходи, които нараснаха с 29.1%. Растежът на постъпилите за периода помощи се ускори до 30.7%, при 23.1% към август 2019. При разходите бе отчетен ръст от 19%, който се дължеше в най-голяма степен на по-високите капиталови разходи. По-високи плащания бяха отчетени и за персонал и субсидии, докато разходите за лихви намаляха. Месечната структура се върна към средногодишните съотношения, като социалните и капиталовите разходи имаха дялове от съответно 45% и 9% през септември, при 28% и 45% месец по-рано.

Съотношението на държавния дълг (вкл. гарантирания) към БВП достигна 19.9%, спрямо 22% към септември 2018 г.

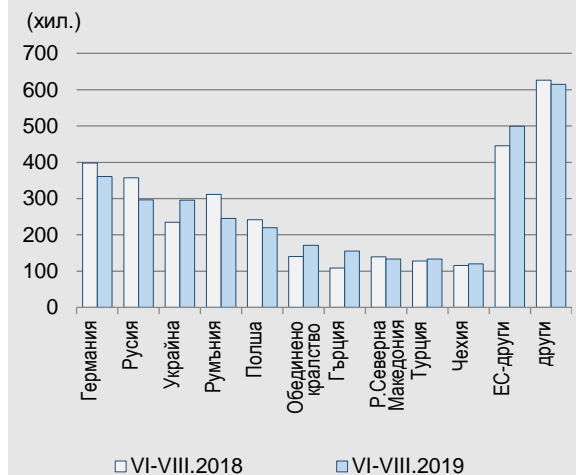
Табл. Основни макроикономически показатели (прикачен екселски файл)

Граф. 5 Инфлация (хармонизиран индекс на потребителските цени)

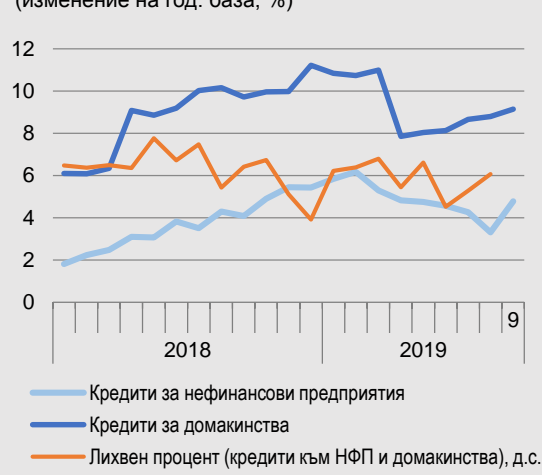
Източник: Евростат, МФ

Граф. 6 Пътувания на чужденци в България с цел туризъм по страни

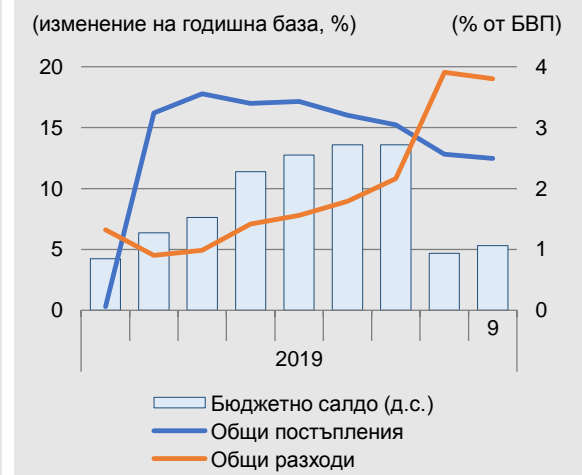
Източник: НСИ

Граф. 7 Кредит към частния сектор (изменение на год. база, %)

Източник: БНБ, МФ

Граф. 8 Приходи, разходи и бюджетно салдо (изменение на годишна база, %) (% от БВП)

Източник: МФ